

28 november 1610 – **Het grote proces omtrent een tonne bier** – Processen SAP 119b nummer 1

In het dossier zit een 'extract' uit de procedure zodat we deze tussen de stukken kunnen gebruiken om de processtukken binnen de gerechtsprocedure te plaatsen. Het proces startte op de 28ste november 1610 – het extract vermeld:

Extraict van proceduren vut trolle van boeten onderhouden voor burghmeesters ene schepenen deser stede van Poperinghe - upden xxviiij november 1610 - Jaecques Babelaere jeghens den bailliu cause officy heescher

den verweerder in persone ontkent sheescher heesch admitterende den heescher daerup ten preuve - ordonnerende den zelve heescher over te legghen intendit by gheschripte met resumptie van heesche - actum ter ferie

David Teniers

Intendit omme den bailliu causa officie heescher

jeghens ende in prejudicie van **Jacques de Babelaere**, brauwer verweerder dienende voor ulieden mijne heeren burchmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

Alvoren dheescher lecht over acte van admissie te faicte in daten xxviiij novembris 1610 - cotte A

Bet voorts lecht over t'extraict authenticq vutter register vande lovelycke statuten deser stede daerby alle brauwers scherpelick verboden ende gheinterdiceert es eenighe bieren te leveren, directelick ofte indirectelick, vut hemlieden brauwerien voor de werden ofte tappers, dan ziende de billietten die de bierwerkers hemlieden zullen toghen opde boete ende peynen daerby ghedregghen, tzelve opten cotte B

Dheescher voor resumptie van heescher zeght ende lecht in faicte dat dhuusvrouwe van de verweerder ofte eenighe zyner domestysten **dissendaechs den xxiiijde novembris 1610** heeft ghedaen ter contrarie als hebbende ghelevert eene tonne groot bier omme **Steven vande Kerckhove** weirt te **Spaignaersdale** in fraulde van stadtsassysen vut haere brauwerie

tot betooghe ende comprobatie van dien - dheescher lecht overd' informatie preparatoire ghehouden sverweerdens laste, danof myne voornoemde heeren zulen believen te recolleren alleneelick de depositien vande oirconden alhier ghemargineert

Augustyn Liebaert - Jan Liebaert - Jan van Belle - Christiaen Doom - Jan Marten - Jacob Serpieters - Pontus de Knick - Jan van Westbrouck

Mitswelcken dheescher concludeert, tendeert ten fyne dat de voornoemde verweerder by ulieden heeren sententie diffinitieve ghecondemneert zy van groote fraulde by hem ofte eenighe zyner domestysten ghecommitteert inde boete van tweehondert ponden parisis ende interdictie van te moghen brauwen den tyt van een jaer alles naer tvutwysen vande voornoemde statute, de zelve boete te destribueren naer tdispositief van dien metghaders inde costen van desen processe t' ulieden heeren tauxatie in ende op als implorerende tuwe ende benigne offitie vanden juge met protestatie ende imploratie naer style

Binnen hetzelfde dossier zitten ook de verklaringen waarop de baljuw zich gebaseerd heeft om deze zaak tegen de brouwer Babelaere te starten.

Informatie preparatoire ghehouden van wegghen den bailliu causa officij nopende zeker tonne biers bevonden en huuze ende herberghe van Steven van de Kerckhove te Spaignaersdale - present **Jacques Wyts ende Gheleyn van Elstlande**, schepenen den **26 ste november 1610**

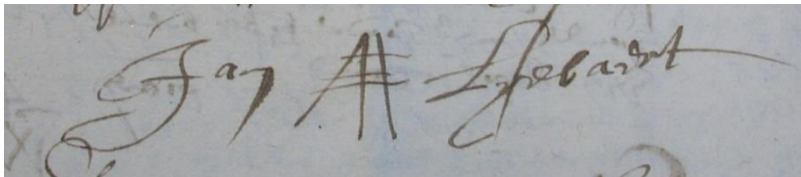
Augustyn Liebaert, brauwer van zynen style, oud 32 jaren ofte daerontrent, Oorconde op eedt ondervraecht, verclaert dat hy ten daghe van hedent wezende ten huuze van mijn heere den bailliu, ende naer dien men hem hadde ghelaten verconnen vande tonne bevonden en huuze vande voornoemde Steven ghemaect met het marcq van de depositant dat tzelve niet en es van zyn bier in teeken vandien heeft verclaert dat derghelyck bier als was tlaetste dat hy de voornoemde Steven ghelevert

hadde,

oock by hem ghelevert was te herberghe van **Clays Heyerman, inden Wildeman**, overzulckx ter zelve herberghe van sdeposants bier ghehaelt zynde, heeft

oock hy die spreekt, tzelve gheprouft ende verclaert tzelve te wezen van dat zyne daer inne behouden es
merckelicke differentie tusschen zyn bier
ende tghene bevonden ten huyze vande voornoemde Steven -
verclarende voorts opden zelven eedt dat hy opden xxiiij novembris 1610 heeft ghezien
passeren voor zyne deure - eenen waghén met twee peirden - op eene van welcke zat **Jan van Westbrouck**
ende opden waghén was eene tonne biers
ende alzoó den affirmant corts daer naer ghyneck naer **de Watoustraetmeulen** omme te zien
of zyn **mout** ghemalen was -
zach naderen den voornoemde waghén met de tonne biers daerop - commende ghereden
langhs **tCoestraetken**
nemaer en zoude niet connen affirmeren of die zelve tonne jeghens daer ontrent ghelost was
midts hy daerop niet en merckte - ende daer neffens zat opden waghén een man ghecleet met
een wit wambuys -
slutende hiermede zyn affirmatie

toorconde zyn hanttecken

by last Augustyn Liebart

Robert Yzegrím dienaer
vande heere der stede an

Poperynghe, oud 50 jaren ofte daerontrent,
op zyn eedt ondervraecht ende gheexamineert - affirmeert opden zelven eedt
dat hy ghecommen es opden xxijde novembris laetstleden ontrent den huuze ende brauwerie
van Jacques Babelaere daer hy vond staende eenen waghén gheladen met eene tonne biers
staende met de voorende omme te commen naer de stede,
de welcke hy deposant ziende -
vraechde hoe - Jan Liebaert, die neffens den waghén stond, hem zoo stont kende bier te laden
zonder de wetenschap ofte assistentie van hem attestant ofte zyne confreren -
zeyde hy Liebaert dat hy vermocht alzoó wel bier te laden als de dienaers ende dheescher
spys hemlieden het bier laden zouden ende naer dies den affirmant vraechde waer dat dat bier
zoude ghevoert worden -
zeyde hy Liebaert dat tzelve hem deposan niet anne en ghyneck ende alzoó den affirmant
verscheede by tghene hy te vooren ghezeyt hadde te weten
dat hem tladen toestondt - heeft de huusvrauwe vande voornoemde Babelaere hem zyn recht
betaelt te weten iij schel parisis
naer welcke hy die spreekt - es ghecommen naer de stede ende heeft ghezien de waghén met
de voornoemde tonne voeren tot opden Werf
zonder dat hy kende de voerman - dan dat hy zach dat hy een roste baei hadde - oud zoo hem
dochte ontrent de 26 ofte 40 jaren.
slutende met zulcx zyn affirmatie
toorconde zynde affirmatie
Handteken
Robert Izengrim

Jan Liebaert - voerder vande vaetgens binnen de stede van Poperynghe - oud 29 jaren ofte
daer ontrent -
op zynen eedt neerstelick ondervraecht - deposeert warachtich te zyne dat opden 23ste
november laetstleden hy werckende ten huuze ende

brauwerij van Jacques Babelaere alwaer hy heeft ghezien commen Jan van Westbrouck met zeker quantiteyt van bouckwiet - met hem wezende noch zeker ander manspersoon die hy niet en kendt ende zeyde deser was van Haringhe end tzelve voer ghelost hebbende, heeft hy die spreekt met **Pieter Maerten ende Jan van Belle** gheladen eene tonne biers opden zelve wagen, niet wetende om wien de zelve tonne was ofte waer dat hy die voeren zoude - dan dat de wagen met den voorhoofde stond naer de stede ende hoorde hemlieden te weten de voerlieden hem lieden beschikynghen maken te ryden deur tcoestraetgen omme te sxhuwen de quaet strate verclaert oock hy attestant ten zelve daghe ende al eer tzelve voer aldaer ghelost was - ten huuze vande voornoemde Babelaere ghezien te hebben Steven vande kerckhove ende zyn huusvrouwe - met heuren zone - niet wetende nochtans waeromme zy daer ghecommen waeren slutende hiermede zyne affirmatie - toorconde

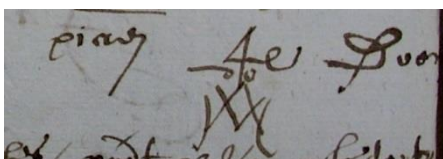
Handteken Jan Liebaert

Jan van Belle, hoppezacker van de stede van Poperinghe, brauwer van zyne style, oud 49 jaeren ofte daerontrent, oorconde op solemnelen eedt ondervraecht, verclaert dat hy ten voornoemde daghe was ten voornoemde huuze van Babelaere voorseid ende daer voornoemde boucwiet lossen ende oock daer naer heeft gheholpen de voornoemde tonne biers laden opden zelve wagen van Jan van Westbrouck - welke tonne te voorseide opgebruuct was byde huusvrouwe vande voornoemde Babelaere zonder by hem te weten omme wien de zelve tonne was ende reeden zoo met de zelve tonne naer de stede ende trocken den Werf op zittende de voornoemde Westbrouck op zyn peirt ende heeft de huusvrouwe van de voornoemde Babelaere Robert Yzengrim die daer toe ghecommen es betaelt over zy nrecht van laden iij schel paris - hebbende oock ten zelve daghe ghezien commen inde brauwerij Steven vande kerckhove zodner breeder - sluit zyn affirmatie toorconde handteken by laste Jan van + Belle

Christiaen Doom - oud 66 jaren ofte daerontrent - verclaert op zynen eed dat ten voorseide daghe - te weten den 23ste november laetstleden te zynen huuze ghecommen es zeker manspersoone hem vraghende of hy wilce commen verandwoorden over **Pontus de Kneecq** een tonne biers, daer oppe hy depositant zeyde dat hy van dien advyze niet en was overmidts hy den zelve Pontus zoo vele niet shuldich en was ende thene hy hem schuldich was deser ofte zyne huusvrouwe

commen zouden ende telve etaelen - slutende hier mede zyn depositie toorconde
Christiaen Doom

Jan Maerten filius Charles - oudt 33 jaren ofte daerontrent - orconde op eedt ondervraecht -

deposeert dat hy ontboden es geweest des avonts ten tien heuren ofte daerontrent ten huuze van **Steven van Kerckhove** daer hy ghevonden heeft den bailliu ende de pachters vande imposten ende inpositien - te weten **Jacques ende Frans Wydoot** - metghaders **Jehan Conael ende Pierre Desruelles** - dienaers vande heere ende hadden ghevonden een vaetgen bier zoo hy alsdan verstond byde aman daer te vooren aldaer gheweest hebbende - dat ghesteken ende ghedoken gheweest hadde inde coetse van eenighe van zyne kynderen die te bedde laghen int stroo - zeggende hy Steen ten anhooren van dezen depositant ende dandere dat tzelve vaetgen by hem afghetapt was van de tonne die in de kelder was jehens dat zyn wyf gheleghen zoude zyn van kynde oft jehens haeren kerckganck - in welken tyde hy attestant hoorde dat den voornoeme Steven zochte met den balliu accord te maken nopende **tdrolen van eene tonne biers**, biedende den bailliu een half tonne biers ende jehens de pachters dat hy heurlieden recht betalen zoude - daer naer den bailliu niet willende hooren, noch oock de voornoemde pachters ende ende den bailliu ghegaen naer de stede ende heeft verweecht Laureyns Monne voerman met zynen waeghen, daermede hy voornoemde vaetgen metgaders eene tonne daer op was - gheteekent met het teeken van Auustyn Liebaert aner de stede brocht - zeyde boven dien hy Steven - ick ben ghemoust - **Augustyn Liebaert heeft my ghemoust** - ick zal hem oock wel hebben - des anderen daechs es den depositant

Moussen wordt in het WNT gelijkgesteld met 'smousen' en hiervoor geeft men onder andere deze uitleg:

SMOUSEN, 1°. vroeger: oneerlijk verdienen, verduisteren, achteroverdrukken, matsen ("Hij (wist) de eigene rekeningen in handen te krijgen, en deze verschilden met die van den Israeliet, meer dan 300 guldens; op het brood had hij ruim een derde *gesmoust*", C. DE JONG, *Tweede Reize n. d. Middell. Zee* 244; zie ook CORN.-VERVL.), 2°. sjacheren, oneerlijk handelen, niet algemeen

gheghaen met Jacques Wydoot voorschreven - naer thuis van Jan van Westbrouck inde prochie van Harynghe hem vraghende hoe vele tonnen biers desen ghevoert hadde ten huuze van Steven vande Kerckhove des daechs te vooren - zeyde hy Westbrouck daeroppe gheen bier te Stevens ghevoert thebben nemaer wel **ten Blocke ten huuze van Pontus de Kenck**, daer oppe den depositant

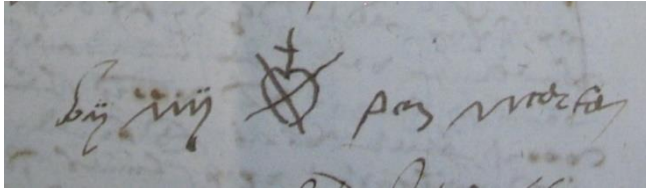
met de voornoemde Wydoot zeyden dat zy gheweest hadden ten huuze vande voornoemde Kneck - zie zy nochtans alsnoch niet gheweest en hadden - ende de zelve Pontus ende de zyne hadden verclaert gheen bier ontfanghen te hebben - als waer op den zelve Westbourck zeyde dat hy moeste naer de maerct ghegaen zyn ende hem met de zelve affairen niet ghemoeyt en hadde. vandaer es hy deposant met den voornoemde Wydoot ghetrocken naer de Blocke ter herberghe vande voornoemde Pontus ende vraechende de weirdinne of zy gheen Poperyngsche bier en hadde, daerop zy zeyde dat neen - dat zy wel een tonne biers van Babelaere verwacht hadde nemaer dat de selve niet ghevolcht en was midts Christiaen Doom de zelve tonne niet en hadde willen verandwoorden - zeyde hemlieden oock de zelve weirdinne, dat de voerlieden die zy ghezonden hadde haer voor andwoorde ghebrocht hadden dat zy een tonne hadden opheladen ten huuze van de voornoemde Jacques Babelaere ende ghelevert ten huuze van Steven van

Kerckhove

sdonderdachs te weten den 15de der zelve maent es den affirmant ghegaen met den bailliu tot den huuze van Pontus voornoemde aldaer hy onder andere hoorde de voornoemde weirdinne zegghen dat Steven voornoemde tharen huuze

gheweest hadde met zynnen zone, ende zoo haest als hy hoorde dat dezen deposant met Wydoot daer gheweest hadde - es hy Steven van daer vertrocken zonder iet te zegghen - heeft oock ghehoord den bailliu als dan vraghende jehens de weirdinne of Babelaere daer niet en was - noch daer niet gheweest en hadde - of hy opden vaulte niet en was - zeyde de weirdinne expresselick dat neen repliquerende den bailliu daerup - wie is dan daer opde vaulte - zeyde de weirdinne - tzyn vremde lieden die aldaer eenighe secret affairen hebben ende alzo den zelve bailliu insisterde omme opden vaulte te gaen - zeyde neen, want zy willen alleen zyn ende den bailliu tzelve hoorende wilde wedden dat Babelaere daer was - twelcke ghehoord by de voornoemde Pontus es vande vaulte neder ghecommen - zegghende jehens den bailliu - wat zoude ick u vele zegghen, Babelaere es boven ende wilde wel met u dryncken ende accorderen - zeyde voorts den zelve Pontus dat Babelaere voorseide hadde verzocht ande zelve Pontus dat hy tdrolen vande voornoemde tonne themwaerts zoude willen nemen daer naer hy niet en hadde willen hooren, verclaert oock dat Jan van Westbrouck aldaer zynde, zeyt jehens de voornoemde Wydoot dat hy was een mousse was - ende over al ghecreghen hooghe woorden van differentie ende onder andere zeyde van bailliu jehens Westbrouck- hebdy niet ontfanghen x schele over de vraecht vande tonne die ghy ghevoert hebt van Babelaerre tot Stevens van Kerckhove dear oppe hy Westboruck zeyde dat neen nemaer dat hy onder zyn deel maer en hadde ontfanghen vyf groote ende den ander voerman oock vijf groote verclaert oock hy die spreeket dat de weirdinnen hem zeyde dat hy wel gheinformeert was dat Jan van Westbrouck hadde van Babelaers tot zynen huuze eene ydel tonne ghevoert vande tonnen vande zelve Babelaere slutende hier mede zyn affirmatie toorconde

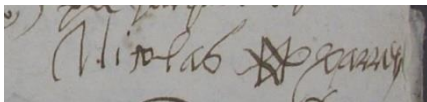
handteken by my Jan Maerten

In Spangnaersdale

Nicolas Parent, lansman van zynen style - oud 45 jaren ofte daerontrent - oorconde op zynen eed ondervraecht -

affirmeert dat hy gheweest heeft ten huuze ende herberghe van **Steven vande Kerckhove** svrydaghs opden xixde november 1610 al waer gheraeckt was ende verteert zes ponden parisis te lyfcoope danaf hem dynckt dat wel de vier ponden parisis ofte daerontrent mochten verteert zyn in biere ende de reste in houtte ende spyze dit op de coop

van eene merie byden zelve Steven ghecocht jehens een man van Berchambacht hem deposant onbekend ende niet breedere wetende

sluut zyn depositie den 27ste november 1610 toorconde present Jacqus Wyts
Nicolas Parent

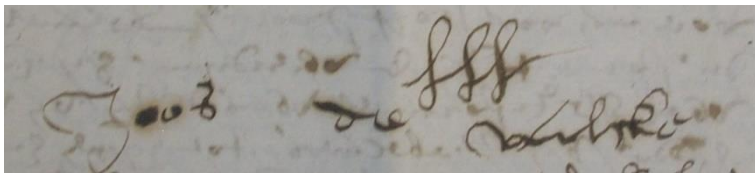
Joos Valcke landsman van zynen handel - oudt 50 jaeren ofte daerontrent - oorconde op eedt ondervraecht -

deposeert warachtich te zyne dat hy des maendaechs opden xvde novembris laetstleden, was ten huuze ende herberghe van Steven van Kerckhove al waer verteert was met diversche andere persoonen twaelf ponden parisis de welke hy wilde van dezen affirmant hebben ende mochte zyn van de zelve ires de ix pond parisis verteert

in bier de reste in spyze, houtte ende anderssins ende overmidts hy affirmant

zelfve altyts weygherde te betalen heeft hy Steven de voornoemde xij pond parisis willen van hem hebben met fortse

ende dreyghde de voornoemde Steven den zelven deposant door te steken of hy zoude hem dat ghelach betalen, cause dat den deposant vut vreeze van ghegriefte te zyne heeft de voornoemde ix pond ghedaen verandworoden by de huusvrouwwe van Jacob Goemaere ten

zelven tyde dat deze xij pond verteert waren - was noch ten zelven huuze ander ghezelschap inde keuckene te weten eenen hollander met Gheleyn vande

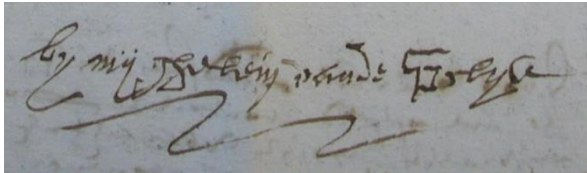
Clytte niet wetende wat zy verteerden ende sluit hier mede zyn affirmatie handteken - Joos de Valcke

Gheleyn vande Clyte eertyden schepen der stede van Poperynghe - oudt 62 jaren ofte daerontrent - attesteert op zynen eedt dat hy ten daghe inde voorgaende depositie vermeldt - te weten smaendaechs den 15de november 1610 - was ten huuze vande voornoemde Steven daer tponnt groote voorseide verteert was ende beneden noch in biere - ghereserveert is duvejonghen xxix stuyvers sdachs

daernaer was noch verteert j gulden by vier distincte personen oock al in biere - boven noch twee stopen biers verteert byden voorgaende deponent met Claeys David – heeft oock noch hy deponsant gheweest ten zelven huuze sdonderdaechs den achtiensten der voorzeide maend met Claeys David Pieter van Ryspoort ene andere daer mochte verteert zyn nar zyn beste memorie- al in bier xv stuvers

Slutende hier mede zyn affirmatie

toorconde present als boven verclarende boven dien dat hy den zelve Steven hoorde tzyne huuze zegghen naer diversche propoosten ende zonderlynghe van drolen - dat hy liever droolde by daghe dan by nachte by mij Gheleyn vande Clytte

Jacob Serpieters, handschoemaker ende landsman - woonende binnen de prochie van Watou - oud 58 jaren ofte daerontrent te hebben over tvoeren van een tonne biers van Jacob Babelaere tot Steven van e Kerckhoves over zyn advenant vyf grooten - hoorde oock hy affirmant ten zelve tyde dat Jan van Westbrouck voorseide, naemde zekeren persoon die hem naederhand zeyde te zyne Jacques Wydoot te zyne een mousse

met noch diversche andere woorden - zoo hy oock hoorde - verclarende den zelve

Westbrouck dat hy hadde tynen huuze een tonne met water -

of hy deponsant van eene ydel tonne of eene volle –

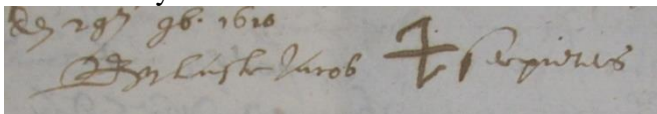
naderhand eene boven op de vaulte hoorde ,

dat Westbrouck zeyde onder andere woorden indien hy van de vyf groote niet ghesproken hadde dat al goet waere

ende hoorde Babelaere jehens hem Westbrouck zegghen watdhat ghy beneden van doene had - ghy daer niet ghegaen en zoude dat niet ghezeyt hebben

slutende hiermede zyn depositie

toorconde zyn handtteecken den 29ste 9bre 1610 - by laste Jacob Serpieters

Pontus de Kneccq,

weirt te Blocke binnen de prochie van Provene, oudt 36 jaren ofte daerontrent

verclaert dat hy ten tyde inde voorgaende depositie vermeldt, noch noynt daer te vooren en

heeft bier ghehaelt noch ghedaen halen ten huuze van Jacques Babelaere - noch te dien tyden niet om bier ghezonden -

naederhand es den voornoemde Babelaere ghecommen anden deposant zeggende -

ick ben daer in zwaericheyte om een tonne biers die myne huusvrauwe ghelevert heeft ten huuze van Steven van Kerckhove, zonder billet -

ic bidde u helpt my -

ick zal u een tonne biers schyncken -

zekeren tyt naerdien den deposant ten vermaene vande bailliu ghecommen zynde omme te deposeren

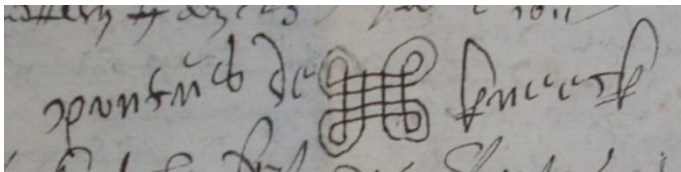
tgheen van zyn wetenschap dependeerde - dezen anghande es hem den voornoemde Babelaere anghecommen - zeggende

Pontus ghy comt om die affairen - ic bidde u en gaet tot den baillu niet - want den baillu ende ick zullent wel maken -

cause dat den deposant ten dien tyde nieten ghinck tot den bailliu

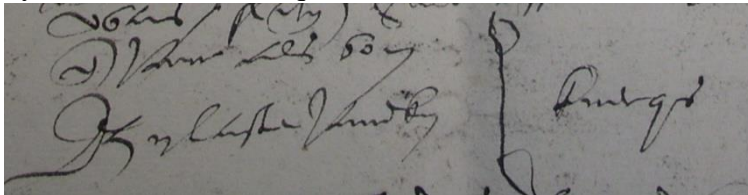
verclaert voorts dat ten tyde den bailliu tzyen huuze was dat oock was Jan Westbrouck ende den voornoemde Babelaere - den zelven Babelaere hem dede lochenen ende endelynghe ziende dat den bailliu hem ghewaere wert - heeft hem verzocht met hem te accorderen nopende de tonne biers verclaert oock dat ten daghe de tonne biers ten huuze van Steven van de Kerckhove inghedaen was - hy Westbrouck om de zake te bedecken heeft een ydel tonne op zyn wagen gheleyt - zeggende dat hy vol was ende dat hy die overgheven zoude de pachters vanden Veurneambacht

Opden kersavont ghebeurde dat den attestant was ten huuze vande zelven Babelaere welcke Babelaere hem vraechde of hy gheen bier hebben moeste - wat den Babelaere hem schuldich was van lyfcoope ende theire zeggende hy Babelaere vorts - zal een brauwer moeten ghelt gheven ende alzoo sprekende van diversche zaken hebben eenen anderen propoost ghehadt van deeze zake, vraeghende hy affirmant waeromme hy hem niet af en leyde - de zelven Babelaere daerop andworode de bailliu en vraecht my niet - ick zwygh oock - maer en gaet ghy in gheen oorconschap - ick zal u de beste tonne biers schyncken die binnen twee jaren in Poperynghe niet ghebrauwen was - daeroppe hy affirmant repliquerde - ghenoopt zynde - ick moet wel gaen, hy Babelaere - voort zeggende - wy zullen ten appoint en commen - slutende hiermede als niet breeder wetende zyn attestatie zyn hadtteecken den 23ste january 1611
Pontus de Kneck

A photograph of a handwritten signature in dark ink on aged paper. The signature is written in a cursive, historical script and appears to read 'Pontus de Kneck'. There are some faint, illegible markings above and around the signature.

Janeken de huusvrouwe van Pontus de Kneck voorgaende deposant - oudt 35 jaren - ofte daerontrent op eedt ondervraecht - verclaert nooyt gheen bier ghehadt te hebben ten huuze van Jacques Babelaere - voor den tyt inde voorgaende depositie vermeldt noch oock ten dien tyde - eenen dacht, twee of drie daernaer es ten huuze vande deposante ghecommen Jan van Westbrouck - zeggende indien iemandt quame vraeghende of ghy Poperyngsch bier in hebt en zecht neen noch ja ten zelve daghe heeft de deposante ghegaen tot de hove van Clays Boly - die last hadde vande affirmatie te gaene tot Christiaen Dooms - ten fyne hy Doom verandwoorden zoude een tonne bier -te weeten hoe de zake ghemaend was welcken Claeys Bolys zone haer vertelde dat Doom de tonne niet en wilde verandwoorden ende dat daer toe ghecomen was Steven vande Kerckhove ofte zyn huusvrouwe - zonder dat de deposant in juste memorie heeft wat welcke van tween was - zeggende doet my vut vriendschap - aled een tonne voor my op ende ick zal u daerof betalen - welck zoo ghechiet es ende zeyde noch de voornoemde voerman - ghy zoude licht thazard ghehadt hebben van een tonne biers die ghebrocht was om Steven van de Kerckhove welke tonne zoude te kersse ghecommen zyn ende zonder Stevens zone zoude de zelve herwaert ghebrocht hebben daertoe ghecommen es de huusvrouwe van de voornoemde Westbrouck zeggende meend ghy die tonne te drolen, daer staet een man int hommelfhof die al ziet

deposeert vorots dat de voornoemde Babelaere tharen huuze tot twee of drie reyzen
ghecommen es - biddende dat zy niet en zoude in oorcondschap commen
en zoude de affqirmatie zoo veel vriendschap doen - op hope van taccorderen met den bailliu
zecht voorts dat de voornoems Westbrouck van de huuze van Steven eene yde ltonne van
Babelaere marcq op zynen waghén ghevoert heeft tot zyn huuze - ghelyckende daer meer te
willen deze zaeke bedecken ende ten fyne men meenend zoude dat een volle tonne was
slutende haer affirmatie
toorconde ten daghe ende jaere als boven
by laste Janeken Kneccqs

A photograph of a handwritten signature in dark ink on aged paper. The signature is written in a cursive, historical script and appears to read 'Jan van Westbrouck'.

aldus ghehoord ende ghepasseert
my als wetschepen toorconde -
Ellieul

Comparerende voor my openbaer notaris present dheer **Andries Makeblyde**, burghmeester
der stede van Poperynghe ende bailliu vande heerlichede van de Oost ende West Zwynlande
ende **Abraham Weechsten**, voorschepen der zelve heerlichede - **Jan van Westbrouck**,
landsman van zynen handel
oud 38 jaren ofte daerontrent - ende op zynen eedt solemnelick in mijnen handen ghedaen,
verclaert warachtich te zyne dat hy over zekeren tyt
heeft gheweest ghemarvt met Claeys Bolly ende ghevoert met zyn peerdebeest ende waghén
vande zelve Bolly zeker quantiteyt van **boucwiet** ten
huuze van Jacques Babelaere al waer hy int retour ghenomen heeft Steven vande Kerckhove
die hem vraechde of hy niet en zoude moghen laden eene tonne biers, den depositant
vraeghende waertoe - mach men niet weten - daeroppe Steven zeyde - wat gaeter van - ick
zal u betaelen -
daeroppe de depositant de tonne gheanveert heeft - naer dien de huusvaouwe vande zelve
Babelaere hem de zelve consenteerde te laden
met intentie datter niet en zoude ghezeyt zyn welcke ton by de depositant - emmers op zyn
waghén ende ter assistentie voorseit ghevoert was tot den huuze van Steven vande Kerckhove
te Spaegnaersdale daer hy ghelost was
ende de depositant daervooren ontfynck v schel parisis - zoo oock dede zynen adjoint
verclaerende dat de zelve tonne zoo swaer was dat indien hy voorder hadde moeten ghevoert
zyn de zelve hadde ghebroken ende vut gheleect
welcke vrecht by Steven vande Kerckhove emmers van zynen weghe getelt is
deposeert noch voorts dat den zelve Babelaere **te Blocke** zynde daer oock den bailliu vande
stede was - den depositant heeft verwillicht dat hy niet en zoude dienangande deposeren
newaere by justitie bedwonghen zynde
dat de depositant hem beloofde - zoo hy oock verstaet niet ghedan te hebben ende alstede
commen tot redintegratie van het arrest hem onder de selve stede ghedaen zynde es
ghecommen tot de huuze van Steven vande Kerckhove, heeft den zelve Steven hem ghezeyt
dat hy gheen valsche eedt en zoude doen
zoo oock den zelve Babelaere verschynende opden depositie onghévast te zyn
Verclaert bet voorts dat hy langhen tyt heeft ghelaten te commen tot Poperynhe vrezende dat
hy zoude ghedwonghen zyn te deposeren tghene vande zake
was ende oock dat hy by tzelve depositant zoude incurreren de gramschap vande zelve
Babelaere ende Steven ende niet voorder wetende
slut zyne depositie
toorconde zyn handtteecken den 27 ste mey 1611 ende my als notaris

by laste Jan van Weechsten

Oorcondschap ghehoort by Frans

Diedeman, burghmeester ende den greffier opden intendit overghelevert ende ghedient byden bailliu causa officij - heescher - jehens ende in prejuditie van **Jacques Babelaere** verweerder

waerup ghehoort zyn de naervolghende ghetuughen die ghedeposeert hebben zoo hier naer volcht

Pontus de Kneck weirt te Blocke binnen de prochie van Provene - oudt xxxvj jaren ofte daerontrent - oorconde ghehoort ende ghexamineert opden voorseide intendit ende gherecolleert op zeker zyne voorgaende depositie preparatoierelick ghedaen door de voornomde Bailliu ende Pieter Ellieul als wetschepenen opden xxij deser maent january 1611 by hem depositant onderteekent,

naer eedt by hem ter presentie vande voornoemd burchmeester ghepresteert - zecht ende affirmeert opden zelve eedt dat hy depositant noynt bier ten huuse vande voornoemde Babelaere ghehadt - nocte ghehaelt en heeft voor kersavont xvjc thiene laetsleden ende dat bydien de tonne biers die den voornoemde bailliu zecht ghehaelt te zyne ten huuse vanden verweerder by Jan van Westboruck opden xxij novembris daer te vooren hem depositant nit anne en ghyneck ende dannof niet en wiste

zynde warachtich dat de voornoemde Babelaere naer thalen vande zelve tonne biers een dach ofte twee ten huuse vanden depositant ghecommen es - zeggende jehens den depositant - ick hebben daer zwaericheyt jegens den bailliu omme eene tonne biers

die myn huusvrauwe vut ghelevert heeft buiten myn weten ende als ick niet thuys en was die by Jan van Westboruck ende Coernelis den zone van Clais Boly ghehaelt ende ghelevert ten huuse van Steven vanden Kerckhove - ick bidde u helpt my - ick zal u schyncken eene tonne biers de besten die ghy noynt en hadt -

twelcke gheschiedde ten presentie vanden voornomden Westbrouck - daernaer es ghebeurt dat den voornoemde bailliu ten huuse vanden depositant ghecommen es vraeghende wat volck datter opden opde vaulte camere was, ende of hy daerup niet en zoude moghen gaen omme een hout te branden -

waerup de depositant antwoorde datter lieden waren die met elcanderen affairen hadden up welke vaulte waren den voornoemde Babelaere den verweerder ende Westbrouck ende ziende den bailliu commen haelen vande keuckene opde zelve vaulte de vlucht ghenomen op dat zy vande zelve bailliu niet en zouden ghesien zyn

welcken Westvrouck verhaelt heeft ten huuse vanden depositant dat hy den voornoemde tonne biers ghehaelt hadde ten huuse vande verweerder

ende die ghelevert ende ontladen ten huuse van Steven vande Kerckhove ende in plaetse vande n zelven volle tonne een ydel tonne up zynen waeghen gheleyt ende die tzynen huuse ghevoert

zeggende ick zal de zelve tonne voor een volle tonne over gheven ande assysenaers van Vuernambacht

het en zal altyts niet meer doen dan de de costen waerup den voornoemde Babelaere zeide - coele coele - wy zullent wel anders maken

zynde oock ghebeurt opden kersavont laetstleden dat den depositant wesende ten huuse vanden voornoemde verweerder onder andere propoosten

spekende vandde voroseide zwaericheyt zeide jeghens hem Babelaere - waeromme en leght ghy de zake niet af waerup hy Baebelare andworode den bailliu en vraecht my niet - zegghende toedien hy Babelaere jeghens hem depositant - gy gaet in gheen oorcondeschap - ick zal u eee tonne biers schyncken waerup hy depositant zeide ghenoopt zynde - ic moet wel gaen - zegghende daerup hy Babealere - wy zullen ten appointementen commen ende niet breeders wetende sluyt zyne depositie

actum den xxiiiijde january 1611

Men merkt dat Pontus hier zijn vorige verklaring – die opgenomen werd in de preparatoire verklaringen herhaalt, wat ook zijn vrouw Janeken doet.

Na hen is het aan Jan van Westbrouck en Jan van Belle om hun afgelegde verklaring te bevestigen.

Uit het 'Extraict van proceduren vut trolle van boeten onderhouden voor burghmeesters ene schepenen deser stede van Poperinghe' leren we dat er een nieuwe akte er komt op de 11de augustus 1611 – dus 10 maanden na het aangaan van het proces.

Beleet ende vernoucht par heescher met presentatie van eede in supplemente van preuve van zulcx als van zyne wetenschap dependeert copie baptiser xjde ougst 1611

Meerder Babelaere purgieren ghedient van reprochen par verweerder copie actum xix october 1611.

Na al deze getuigenissen is het dus aan de

verweerder Jacques Babelaere om te antwoorden op deze aantijgingen.

Reprochen omme Jacques Babelaere - verweerder - jeghens den bailliu heescher voor burchmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

j

alvoren den verweerder employeert voor de reprochen de ghegeneraliteyt van recht

ij

Niet zynde ten gaene opde depositie van Augustyns Liebaert sverweerder achterdeele midts dat ter contrarie zyne depositie meer es sverweeders voordeel als inhoudende dat 't bier in questie was in een tonne draeghende tzselve Augustyns maerck ende dat niet en es te presumeren dat tbyer vande de

verweerder zoude gheweest hebben inde tonne van een andere brauwer

ijj

Wederlegghende de verweerder den persoon van Pontus de Qneck ende van zyne huusvrauwe ten opzien dat hy Pontus es een veyl

persoon- zonder injurie ghesproken - ende met zyne huusvrauwe in hunlieder depositie singulier

iiij

Te noteren zynde dat sverweerder preuve niet claer ende concludeert en es, daer in materie van delict de prueve moet claerder wesen dan den middach -

zodanigh by avontuere zouden moghen wesen eenighe indicien byden heescher gheprobeert Mids welcken

Hij maakt er zich eigenlijk wat simpel van af door niet de getuigen in twijfel te trekken, dan de waarheid van de getuigenissen aan te vechten.

Getuigenissen

Joos vanden Kerckhove

filius Stevens ghevraecht ende gheexamineert zynde, opden anzech vanden bailliu - kent ende zecht warachtich te zyne dat hy opden ijde deser maent smoorghens tusschen vij ende xij euren emmers inden moorghenstont ghehaelt heeft ten huse ende brauwerie van Jacques Babelaere een vaetgen groot bier, houdende viij stoopen ofte daerontrent

daervooren hy de dienstmaerte vanden zelve Babelaere betaelde xxx schele paris is - werckende hy Babelaere alsdanne over de cuupe inde brauwerie daer tzelve ghelt ghetelt was ende was tzelve bier afghetapt byden voornoemde depositant van eene tonne by laste vanden zelve Babelaere tzelve vaetgen by hem depositant gheladen was opden waeghene van Andris Houvenaghele ende by hem ghevoert ten huuse vanden voornoemde Steven wanof eenighe kannen biers ghetapt waren ende onder andere eene omme Pieter Masseau ende tzelve vaetgen ten zelve huuse ten voornoemden daeghe byden bailliu ghevonden ende by zynen caiste vuten zelve huuse ghelicht ende wechghedreghen
actum in camere present t'collegie vander wet den ijde novembris xvjc xj

Jane de huusvrauwe van de voornoemde Steven vande Kerckhove ghevraecht

opde voorschreven gheschiedenesse zecht danof niet te weten anders dan dat haeren zone haer ghezeyt heeft dat hy een vaetgen biers ghehaelt hadde ten huuse ende brauwerie van de voornoemde Babelaere twelcke zy zecht gheschiet te zyn buuten haere wete ende zonder haeren laste - zeggende toedien dat haren man danof oock niet en wiste
actum als boven .

Gehoort by burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe den heesch clachte ende calainghe byden bailliu der zelve stede ghemaect

ten laste van Steven vande Kerckhove ter cause dat tzynen huuse opden alderzielen dach laetsleden inneghecommen ende bevonden es gheweest byden zelve bailliu een vaetgen biers zonder billet vande tresorier ende daer te vooren noch eene tonne biers zonder billet alsvooren ende up als ghelet hebbende den voornoemde Steven verboden ende gheinterdiceert - verbieden ende interdiceren hem by desen heerberghe te houden binnen deser stede ende jurisdictie en dat op pene van breeder ende arbitraire correctie actum ende ghepronunciert den ix novembris xvj c elfve gheconsentiert den voornoemde Steven tyt omme de tonne biers by hem voor desen inneghedaen te venten tot zondaeghe naerstcommende excluz zonder voorder actum als boven

Dan, merken we uit het 'Extraict van proceduren vut trolle van boeten onderhouden voor burghmeesters ene schepenen deser stede van Poperynghe' volgen er een aantal gerechtstukken elkaar snel op. Eerst komt er een stuk van de verweerder Babelaere opgevolgd door de daarop geformuleerde 'Salvatien' opgesteld door de baljuw.

Voor mijne heeren burchmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

In deze zaecke tusschen den bailliu causa officij heescher, ende Jacques Babelaere verweerder volghende ulieden heeren ordonnancie interlocutoire vanden xvijde der jegenwoordighe maendt 9bre 1611 - dicterende dat verweerder dese zaecke zoude accumulieren met de zaecke tusschen de voorseide partijen inghestelt den xxvij novembris 1610

in vulcomminghe der zelve ordonnancie employeert den heescher ulieden heeren wetenschap van dat den verweerder in jugemente ghekendt heeft - dat hy vut zijne brauwerie heeft ghelaeten wegh voeren Joos de zoone van Steven vande Kerckhove een vatken groot bier twelcke inghedaen es ter herberghe vanden voornoemde Steven upden ijde novembris 1611 omme welcke redenen den voornoemde Steven by ulieden heeren sentencie zyne herberghe verboden es blyckende tzelve byder acte hiermede gaende cotte mette lettere A

tot breder versterckynge van tzelve dheescher lecht over extrait waerby blyckt de kennesse die Joos de zoone vande voornoemde Steven dienangande in jughement ghedaen heeft ghecotteert met de lettere B

Alle welcke sticken ende letteraighe ghenouch zijn omme te maecken vulle preuve van dat den verweerder hierinne gheincureert heeft de boete van een hondert guldens met verbodt ende interdictie van zynen brauwerie den tydt van eenighe jaere ende zes weken, alles naer tvutwysen van statute deser stede dies ghewaghe

Mits welcken concluderende - dheescher tendeert ten fyne van condempnatie inde somme ende boete van een hondert guldenen, boven de boete byden eersten heesch verheescht ende verbodt zynder brauwerie metghaders inde costen vande vervolghe - per tauxatie implorerende in ende up als ulieden heeren noble ende benigne offitie - met protestatie ende imploratie te consumeren

Gedient den xvijde novembris 1611

Salvatiën omme den bailliu causa officie heescher

jehens Jacques Babelaere verweerder dienende voor ulieden myne heern

burghmeesters ende
schepenen der stede van
Poperynghe

Inden eersten employeert de
faicturinteyt vande
verweerder dat hy gheene
oorconden en reprochiert
ende overzulcx tacite
admitteert ghereserveert
Augustyn Liebaert ende
Pontus de Kneq met zyne
huusvrauwe
Zulcx dat by dien de
resterende oorconden te
houden zyn voor vulcomen
gheloove - weerdich ende
bydien allessins moeten
opereren ten voordele vande
heescher.

Zonder oock dat Augustyn
Liebaert in ghene hy

gheposeert heeft zoude reprocheren zyn omme de redenen by den ijde article van verweerders reprochen ghedreghen zoo oock die zelve depositie niet en can ten voordeel vande verweerder zyn omme de reden dat tbier des hier questie es,

zoude in desselfs Augustyns tonne gheweest hebben, by dat dheescher betraut ghebleken te zyne souffisantelick dat het zelve bier was van tgonne vande verweerder - met alzulcke circumstancien als waerby de zelve affirmatie gheconfirmeert ende verheescht wort.

Anghande de depositie van Pontus de Kneq ende zyn huusvrauwe en connen niet ghehouden zyn voor een oorconde seigneur, by dat zy zyn twee personen ende niet een alleene -

distinctelick ende niet ghezaemdelick ghehoord ende oock niet en hebben ghecontrareert nemaer teenemael gheapprobeert de depositie vande resterende oorconden daer den verweerder reprochiert de zelve Pontus ende zyn huusvrauwe om dat zy zouden zyn vyer personen ende opde zelve redene en es niet te letten.

Want den zelve Pontus es een persoon van qualteyt te weten - man van hove onder tleen van Pompepers alwaer hy volghende de feaulteitschap by hem ghedaen - ghehouden es te commen en hove omme justitie te administreren tallen tyden by den heere dies vermaend zynde.

ende al ist zoo dat den zelve Pontus ende zyne huusvrauwe niet en zyn vande meest ghegoede en zyn daeromme niet reprochierlick

Zulcx dat alle de oorconden in tgenerale alhier te houden zyn voor vulcommen gheloove attributtelick overzulcx makende ter intentie vande heescher vulle preuve

Mits welcken conclusien rende tendeert als tanderen tyden - imploreratie ende protestatie naer style.

Hier komt de uitgebreide verdediging voor Jacques Babelaere

Ampliatie vande reprochen omme Jacques de Babelaere verweerder jehens den bailliu causa officij - heescher voor ulieden mijne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

Alvooren de voornoemde verweerder doet te noteren ende es warachtich dat hy oversien hebbende de interdictien vanden heescher - bevindt dat hy hem principal fondeert op zeker statuut ofte keure ghemaect by ulieden heeren voorzaten in officie den xijde november 1605

Daerby den voornomden verweerder applicquerende tzyner voordeele ende andere nyet zecht dat dheescher de voornoemde ghepretendeerde keure verjaert ende verdaecht en is en consequentelick verlooren heeft hair effect.

Want ghelyckerwys in rechte bekend is dat edicta pretoria - *bij wet ingevoerd* - tantum erant annalia et cum pretorie annali jurisdictione expirabant - *ze waren dus slechts voor een jaar goedgekeurd*

Zoo van ghelycke moet (onder corectie) verstaende worden dat de voornoemde ghepretendeerde keure alleenlick en gheweest

annalende dat zou gheexpireert es met het expireren van het magistraet vande gonne de zelve ghemact hebbende.

Vut dien notoire es dat de jurisdictie van de magistraeten van desen tyt ghecompareert wordt byde jurisdictie pretoris in tfaeict van ghelycke editen ofte keuren

Dat niemant en moet vrimde vynden ghemerckt onmoghelick es dat een magistraet annal sal vermoghen eenighe keuren te maken die ghedeurigh zyn ende cracht hebben van de tyt dat gheexpireert es de macht van tzelve magistraet

Boven dat oock notoire es dat het een magistraet niet en vermach te keuren eene jaerduere te verbinden haerlieden successeurs in officie tot onderhout van tzelve keuren

Volghende vut de voorghaende dat de ghepretendeerde keure daermede de heeschere hem behelpt **doot ende extinct** es ende consequentelick dat daerup gheenen regard te nemen en is het termineren van deze zake twelcke den verweerder expresselick sustineert verzouckende daerup alvooren recht.

Zonder prejudicie vande wet zeght voorts de verweerdere dat de voornoemde ghepretendeerde keure andersins es (onder corectie) onredelick als wezende - contra jure divinum et humanum dicterende quod filius non debet ferre iniquitatem patris nec marituae convineri pro dbito uxoris nec e quo commercio

Nu ist zoo dat byde voornoemde ghepretendeerde keure ghestatueert es dat zoo verweerder de knapen ofte huuslieden voeren ofte draeghen vut de brauwerie dat de brauwere zoude vallen inde boeten van ijc pond parisis boven het verbodt van brauwen voor den tyt van een jaer

Indien de voornoemde ghepretendeerde keure alzo ghenomen ende verstaen moet wezen, voor waer wort terstont ghedaen (onder correctie) de jugeteyt van daer als directelick staende jeghens het voornoemde goddelick ende weerlick recht daerinne gheene veranderinghe en

can - nocte en mach - gheschieden dan byde gonne zulck verrecht ghemaect hebbende Vuten het Goddelick recht tzelve is al te notoire - zoo oock tzelve notoire is in tregardt van het weerlicke recht cum sit principie jus et absque facto et voluntate principie tibi non potest ten waere dat de voornoemde ghepretendeerde keure te verstaen waere restrictivelick ende in zulcke voughe dat de brauwere delinquerende - ferat iniquitatem suam ende de knapen etiam ferant suam ghenuliteert ende ghepriveert wordt van tbrauwen indien hy tzelve misdaen hadde waerop allessins dient wel ghelet tzelve al ghepremitteert in ende naerder commende ten propoost de verweerder bevint dat hy toeghesproken wort ter cause van een tonne bier die zyne huusvrauwe zoude hebben laten volghen an de voerlieden van Haringhe

Waerop den voornoemden verweerder zecht

eerst dat hem nyet toe en staet te verandwoorden tgonne dat zyne huusvrauwe zoude moghen misdaen hebben zoo men bevinden mach van tgonne hiervooren gheallegiert es

Soo wel naerder de zaeke instaende nyet bevonden en werd dat zyn huusvrauwe misdaen heeft by dat zy dooghe ghehadt heeft

op de voornoemde voerlieden ende alsoo heift moghen ghelooven dat de voornoemde tonne biers ware omme ghetransporteert ende ghedroncken te worden tot Proven zoo zy zeyde

Ende dat sverweerder shuus vrouwe daerinne bedroghen es gheweest blyct vut het ghetuughenisse van Janneken de huusvrauwe van Pontus de Kneck daerby gheseit wordt dat de voornoemde voerlieden ende Steven vande Kerckhove ofte zyne huusvrauwe zoude tsamen gheconspireert hebben omme te cryghen een tonne bier

nemaer overmitsd tzelve Janneken maer en spreect vut de mondt van een van die voornoemde voerlieden en es hierop nyet voorder te insisteren

Genouch zynde tot excuse van sverweeders huusvrauwe dat zou bedroghen es gheweyst byde voornoemde voerlieden. - dan en schynt nyet dat de tonne bier by haer ghelevert ande voornoemde voerlieden ghetransporteert es gheweyst ten huuse vande voornoemde Steven ghemerct naer onderzouck de zelve aldaer nyet bevonden en es gheweist nemaer wel een tonne angande Augustyn Liebaert

Zulcx dat alle de getuughenessen wel moeten smelten

als de zelve ghecommuniciert zyn van onwarachtigheyt per evidencia facti - te wetene dat met sverweerdens tonne - niemant de gonne vander voornoemden Augustyn bevonden es gheweist ten huuse vanden voornomden Steven

Andersins oock de voornoemde ghetuughenessen nyet concluderende ten achterdeel van sverweerdens huusvrauwe ghemaect – daer de oirconden eensdeels deposeren tot huerlieden eyghen ontlastynghe - eensdeels van hooren zegghen ende zonder eenighe pregnante causie

van punitie

Zoo verre aengaet het vaetken bier en es daerangaende nyet tordonneren ten laste vanden verweerder ghemerct hy tzelve bier heeft laten aftappen ten respecte dat Joos van Kerckhove zeyde dat tzelve was omme zelve soldaten die tzelve met hemlieden verbleven te draghen

Is het welcken den verweerder nyet reprichiendeert en es - al ist zoo dat den voornoemde oock tzelve ghedreghen heeft ten huuze van Steven zynen vadere ende dat tzelve vaetken aldaer ghevonden es geweist nemaer byde soldaten leggende op tafel tzy omme met hemlieden te draghen,

zoo de voornoemde Joos verclaersde - tzy omme hemlieden aldaer ghedroncken te worden.

De redene es dat notoirelick de voornoemde soldaten nyet subject en zyn daccysen deser stede danof gheprunenschiert zynde

Soo het zy inteert hem de verweerder te purgieren by reden indient noodt is dat hy daerinne gheprocedeerd dheeft ter goeder trauwe van gheenins omme te frauderen het recht deser stede al eyst zoo dat dit point nyet en schynt begrepen te zyne onder de ghepretendeerde keure.

Overzulcx spreekt de voornoemde keure alleenelick vande weerden, tappers ofte tappegghen zoodanigh als nyet en waeren de voornomde soldaten zoo oock nyet en was den voornomden Joos.

Hierby ghevought dat de verweerder wiste dat den voornomden Steven vande Kerckhove ende zyn huusvrauwe alsdan nyet thuis en waeren als wesende ter vutvaerde vande zone van Jan Mostaert

Daeren bovendien dat tzelve al gheschiet es ten claeren daghe ter anziene van een yghelick point alhier souffisant omme te verweeren alle suspectie van fraude

zoo van dien ghelycke in materie voor handen moet ghereporteert worden het prepooste ende de wille van fraude te committeren ende nyet en vallen inden verweerder ofte zyne uusvrauwe die zelve bedroghen zyn gheweest in diender fraude ende bedroch ghecommitteert

Mids welcken ghevende ter surpluse collutie by loochenynghe impertinente ende nonadivisselick den verweerder concludeert naer style van reprochen ende contradictien ende voorts dat den heescher verclaerst wert nyet ontfanghelyck - nochte ghefondeert alvooren recht ghedaen zynde op het point van voorgaende ghepretendeerde keuren zoo hier vooren gheseyt es - heeschende kosten - presenteerende preuve waer die van nooden es implorerende ulieden sheeren officie

In het 'extract' staat er een verklaring van 'Jaecques Babelaere jehens den bailliu' die op deze datum afgelegd werd. Babelaere getuigt als volgt:

Den verweerder in persone kendt dat tzyne huysse ende brauwerie ghecommen es St. Alderzielendach laetstleden **Joos de zone van Steven vanden Kerkchove** vraghende om een vaetgen biers - zeggende dat tzelve was omme eenighe Inghelschen die tzyne huuse ghecommen waeren te dryncken ende dat de zelve Inghelshen tzelve vaetgen zoude draeghen ende gaen dryncken buuten de keure ende heerlicheide ende heeft midsdien den verweerder hem Joos een vaetgen biers laten aftappen ende met hem draeghen zonder dat den zelve Joos daertoe vanden tresorier billet hadde, ende heeft daervooren ghegheven ande dochtere vanden verweerder xxx schele paris is ghehoort den heesch, fynen ende conclusien vanden bailliu causa officij, sverweerders laste - ghecooren ende ghenomen daerby tenderende tot condemnatie inde boete van hondert guldenen ende verbot van sverweerder brauwerie voor den tyt van eenen jare met costen ende up als ghelt burghmeesters ende schepenen ordonneren den heescher dese zaecke accumulieren mette gone sverweerders laste gheintenteert den xxvij ste november 1610 ende daerinne te procederen van derden daghe ten derden daghe totter diffinitive actum den xvijde november xvjc elve

**Gedient den v december 1611
voor ulieden mijne heeren
burchmeesters ende schepenen der stede
van Poperynghe**

Jacques Babelaere verweerder jehens den bailliu heescher - ghezien hebbende de copie van sheescher intendit ende daerjehens conferentie de reproche van zijne verweerders ghedient verclaerst onghhouden te zyne voordere in deze zaek te procederen ten zy hebbende copie vande depositie van sheescher oirconden ende in sonderheyt van het recollement wettelick ghedaen by dat andersins niet wel mogelick en is te dienen van pertinente reprochen ende contraditien ende dat oock volghende het xde artikel vanden placate vande xij july xvjc elfve waerby expresselick gheordoneert is byde aertshertoghen te gheven copie vander requeste

naer de dispositie vande ghemeen rechten welck dispositie van rechte dicteert ende ghedraecht dat de publicatie ghedaen moet wezen zoo wel in criminele als in civile zaeken verzouckende hier op alvoren recht ende costen vande incidente in cas van debat - implorerende etc.

Gedient den x december 1611

Voor mijne heeren burchmeesters, schepenen der stede van Poperynghe den bailliu causa officij heescher, ghesien ende ghelet hebbende op tversouck ghedaen ende van weghe Jacques de Babelaere verweerder - zeght daerjehens tnaervolghende

j

Alvooren dat hy sustineert onghhouden te zijne den verweerder alsnu te consenteeren copie van trecollement vande depositien vande oirconden by hem in dese zaecke beleet ende van preuve ten vullen vernoucht opden xjde ougst 1611

ij

Want tplaacet ende eeuwich edict dies hy verweerder hem vanteert, alhier binnen deser stede - langhen tydt voor tdienen van zijne reprochen ende contradictien, ter bretesque ghepubliceert es gheweest - namentlick opden vden 7bre 1611

iiij

Ende dat den verweerder zijne reprochen ende contradictien up sheeschers voorseyde preuve maer ghedient en heeft opden xxde octobris 1611 wesende meer dan zes weken naer de de publicatie vaande voorschreven plaacete

iiiiij

Te meer ghemerckt dat desen verweerder voor tdienen van zijnen vorseide reprochen ende contracitien moynt gherefuseert en es gheweest te lichten zijne versochte, nemaer te presumeren doet dat hy van als copie ghehadt heeft ende daerduere zouckt dese zaecke mette gheaccumuleerde alleenelick te prolyngieren Mets welcken sustineert als vooren

Gedient xvij december 1611

voor mijne heeren burchmeesters ende schepenen vander stede van Poperinghe Desen by Jacques Babelaere verweerder het latste gheschrifte vande baillu heescher ende daerop procederende - zecht tnaervolghende alvooren dat hy persisteert by zyn voorgaende verzouck nyttemin tschiet dat hier nyet voorderen te presenteren en al ghemerct de heesscher ghevraecht accordeert het zelve verzouck by het laetste articelvan zyn voorganede gheschrift verzouckende daeromme de voornoemde verweerder copie van het recollement van sheerscher oirconden omme daernaer voorts te procederen met welckke es heeschende costen in cas van voorder debat - implorerende etc.

Op de 10de april 1612 wordt er nog een tussenuitpraak gedaan die als volg luidt: :

Burghmeesters ende schepenen voor recht te doene - consenteren de verweerder copie vande depositie van sheeschers ghetuughen volghende zyn verzouck omme daerjehens te dienen van reprochen binnen derden daeghe op opene van verstekynghe actum den x april 1612

Een goede week later – op de 17de april - worden door de advocaat van Babelaere nog eens reprochen binnen gebracht die echter niet meer in het dossier zitten

De uitpspraak wordt uiteindelijk gedaan op de vijfde juli 1612 en luidt als volg:

Burghmeesters ende schepenen recht doende - hebben ghewesen ende den verweerder ghecondemneert - wysen ende condemneren hem by desen - inde boete van hondert guldenen te bedelen in drien – een derde ten proffytte vanden heere – een derde ten proffytte vanden kercke van St. Bertins - ende het ander derde ten proffytte vanden anbrenghere – verbiedende toedien de zelve verweerder zyn ambacht ende neerynghe van brauwen den tyt van eenen jare ende hem condemnerende inde costen vande processe ter tauxatie - gheresolveert by tcollegie vande wet den vde july 1612 omme ghepronuncierte worden in ghebannen vierschare den xix de july xvjc xij